

Zaaknummer 2013-W1056 (1)

14 december 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevrouw mr. S. van Schaik,

tegen:

[naam]
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid (Maastricht).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 1 juli 2014.

Op 15 augustus 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens namens aangeklaagde.

Op 19 november 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mevrouw mr. S. van Schaik.
Namens aangeklaagde is verschenen mr. R.P. Baetens.

Voorts was ter zitting aanwezig mr. L. Bastiaans namens mr. N.D. Geraards, juridisch adviseur van klager [naam].

Op de zitting van 19 november 2014 zijn als getuige gehoord mevrouw [naam] en mevrouw [naam].

2. De klacht

2.1. Klager is in de periode 1968 tot 1973 seksueel misbruikt gedurende zijn verblijf in Kindertehuis [naam] in [plaats]. Het misbruik vond plaats door aangeklaagde. Het seksueel misbruik bestond uit het bij herhaling betasten, knijpen en trekken in c.q. aan het geslachtsdeel (penis en balzak).

Klager en zijn broers en zussen zijn in 1964 uit huis geplaatst. Klager was toen ongeveer drie jaar oud en kwam terecht in een kindertehuis in [plaats]

Klager is vervolgens na een paar maanden in][plaats], in 1964 in [kindertehuis] in [plaats] gekomen, alwaar hij tot zijn twaalfde jaar heeft verbleven.

Klager zat in groep [naam] en sliep op de jongenszaal op de tweede verdieping, terwijl de zusters op de eerste verdieping sliepen. Op zolder waren chambrettes.

Aangeklaagde kwam iedere ochtend in het kader van de verzorging van de kinderen. Zij hielp met wassen en aankleden.

Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager verklaard dat aangeklaagde 's morgens controleerde of je in bed had geplast. Als dat het geval was, werd je gestraft. Aangeklaagde deed dat door het geslachtsdeel van klager vast te pakken. De ene keer pakte ze zijn geslachtsdeel eenmaal stevig vast. Een andere keer werd er een paar keer in het geslachtsdeel geknepen.

Klager is ook overdag door aangeklaagde gestraft. Eenmaal had hij ruzie gehad met een jongen. Aangeklaagde had dat gezien en klager werd door haar meegenomen naar boven. In de doucheruimte moest hij zich uitkleden en werd er aan zijn geslachtsdeel getrokken.

2.2. De manier waarop aangeklaagde en de medezusters met klager omgegaan zijn heeft het verdere leven van klager sterk beïnvloed. Over het misbruik, het lichamelijke geweld en het grensoverschrijdend gedrag tijdens zijn verblijf in [kindertehuis] heeft klager in die tijd nooit gesproken.

Als gevolg van het misbruik door aangeklaagde is klager erg onzeker geworden. In de relatie met zijn vrouw en zoon [naam], probeert klager vaak teveel zijn best te doen. Klager heeft voortdurend het gevoel dat hij sterk moet zijn en dat hij zich moet bewijzen ten opzichte van zijn vrouw en kind. Klager geeft aan dat hij moeite heeft met het stellen van vertrouwen in anderen en dat dit komt omdat hij vanaf zijn jonge jaren geleerd heeft niemand te vertrouwen.

Die onzekerheid speelt klager geregeld parten, met name in zijn werk. Een aantal jaar geleden heeft klager vanuit zijn werk een cursus kunnen volgen waardoor hij wat weerbaarder is geworden. Verdere professionele hulp heeft klager nooit gehad. Ook op seksueel vlak ervaart klager problemen ten gevolge van het seksueel misbruik.

Uit het voorgaande volgt dat het verdere verloop van het leven van klager voor een groot deel bepaald is door het ondervonden misbruik. Het handelen van aangeklaagde in zijn vroege jeugd heeft de basis gelegd voor het ontbreken van veiligheid en het niet kunnen vertrouwen van andere mensen. Door misbruik te maken van hun positie en overwicht in een periode waarin klager, vanwege zijn jonge leven, kwetsbaar was hebben de aangeklaagden hem allen forse schade berokkend, welke permanent is gebleken.

- 2.3. Klager hoopt hiermee op begrip en erkenning van het kerkelijk instituut in de hoop dat hij daarmee enige gerechtigheid zal ervaren. Klager wenst voorts de schade die hij opgelopen heeft als gevolg van het ondervonden seksueel misbruik, zowel materieel als immaterieel, vergoed te krijgen. Klager behoudt zich dan ook het recht voor om de geleden schade op een later moment, in een andere procedure/klachtgang alsnog aan de orde te stellen en een schadeclaim in te dienen.

3. Het verweer

Mr. R.P. Baetens heeft namens aangeklaagde de volgende schriftelijke reactie gegeven op de klacht:

Aangeklaagde ontkent ten stelligste dat zij klager ooit in het geslachtsdeel heeft geknepen. Zij ontkent tevens met klem de stelling van klager dat zij iedere ochtend in het kader van de verzorging van de kinderen de jongens op de jongensslaapzaal zou hebben geholpen met wassen en aankleden. Zoals in het kader van de andere klachtzaken door aangeklaagde al is gesteld, was aangeklaagde de nachtelijke toezichthoudster op de meisjesslaapzaal Margriet. De jongens sliepen in slaapzaal [naam] en die slaapzaal stond onder toezicht van zuster [naam]. Het toezicht op de meisjesslaapzaal [naam] (waar de meisjes van twee gezinsgroepen sliepen) vergde eenvoudigweg alle aandacht van aangeklaagde. Het is hopelijk ook voor een buitenstaander goed voorstelbaar dat een persoon die 's ochtends tot taak heeft het toezicht houden op opstaan, wassen en aankleden van een grote groep meisjes, niet tegelijkertijd ook diezelfde taak op een jongensslaapzaal kan uitoefenen, welke jongensslaapzaal op een andere etage van het gebouw was gelegen en over welke jongenszaal zuster [naam] als toezichthoudster fungeerde. De stelling van klager werpt aangeklaagde verre van zich.

4. De beoordeling

- 4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Allereerst dient beoordeeld te worden of de handelingen die klager aangeklaagde verwijt zijn te kwalificeren als seksueel misbruik. Of sprake is van seksuele handelingen of toenaderingen, dient te worden gezien aan de hand van de sociaal-ethische norm en aan de hand van hoe een objectieve buitenstaander (destijds) tegen dergelijke handelingen aankeek/aankijkt. De Klachtencommissie overweegt daarbij in het bijzonder dat bepaalde handelingen mogelijk als onbetamelijk, althans ongewoon kunnen worden aangemerkt, maar dat deze handelingen daarmee nog niet als seksueel misbruik dienen te worden beschouwd. Of een handeling kan worden gekwalificeerd als seksueel en daarmee strijdig met de sociaal-ethische norm hangt onder meer af van de omstandigheden van het geval, zoals

de context en de verhoudingen tussen betrokkenen. Ook de wijze waarop het lichaamsdeel door iemand wordt aangeraakt, is daarin relevant. Het enkele feit dat degene die de handeling heeft ondergaan dat als ongewenst of als seksueel (misbruik) heeft ervaren, is onvoldoende. Het criterium in deze is voor de Klachtencommissie dan ook of het gaat om gedragingen die door een buitenstaander objectief bezien en redelijkerwijs kunnen worden geduid als ongewenste, seksueel getinte gedragingen. De Klachtencommissie is met betrekking tot genoemde handelingen van oordeel dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van seksueel misbruik. Immers, bij het aanraken van geslachtsorganen van een persoon door een derde is sprake van seksueel misbruik, tenzij voor dat aanraken een rechtvaardigingsgrond bestaat. Bij een rechtvaardigingsgrond kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een medische noodzaak of de controle op hygiëne. Om vast te stellen of een kind in zijn broek heeft geplast is het niet noodzakelijk om het kind in het blote geslachtsdeel te knijpen. Het ter bestraffing knijpen in of trekken aan het geslachtsdeel van een persoon, zoals in deze zaak, levert geen rechtvaardigingsgrond op. De door klager gestelde feiten moeten dan ook worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Aangeklaagde heeft ontkend dat zij klager ooit in zijn geslachtsdeel heeft geknepen.

Voor de Klachtencommissie is echter wel aannemelijk geworden dat klager seksueel is misbruikt door aangeklaagde, zoals door klager in het klaagschrift is beschreven (zie punt 2.1.).

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal in zijn klaagschrift en ter zitting van de Klachtencommissie heeft beschreven.

Voorts heeft de Klachtencommissie kennisgenomen van de geground verklaarde klachten in de zaken met zaaknummers 2011-T274 en 2011-T725 waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd.

Verder heeft de getuige mevrouw [naam] ter zitting van de Klachtencommissie verklaard dat zij meerdere keren van haar broer [naam] heeft gehoord dat aangeklaagde hem in zijn geslachtsdeel heeft geknepen als hij in bed had geplast. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien is naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteuning voor de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door de aangeklaagde.

Door aangeklaagde wordt de stelling van klager ontkend dat zij iedere ochtend in het kader van de verzorging van de kinderen de jongens op de jongensslaapzaal zou hebben geholpen met wassen en aankleden.

De Klachtencommissie acht echter niet uitgesloten dat de zusters van slaapzaal wisselden dan wel elkaar gedurende een bepaalde periode waarnamen. Dit komt ook naar voren uit de ter zitting van de Klachtencommissie door de getuige mevrouw [naam] afgelegde verklaring. Zij heeft immers verklaard dat gedurende de periode dat zuster [naam] een gebroken enkel had zij werd vervangen door aangeklaagde.

- 4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde verkeerde hoogst kwalijk is geweest.
- 4.5. Over een eventuele financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de overste van de Congregatie Zuster van Barmhartigheid (Maastricht) de klacht tegen aangeklaagde gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 14 december 2014 door mevrouw mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mevrouw W.M. Veltman-Breddels en mevrouw drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.